

BIULETYN INFORMACYJNY OKRĘGOWEJ KOMISJI EGZAMINACYJNEJ

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie: Al. F. Focha 39, 30–119 Kraków
tel. (012) 61 81 201, 202, 203 fax: (012) 61 81 200 e-mail: oke@oke.krakow.pl
www.oke.krakow.pl

PRÓBNY EGZAMIN GIMNAZJALNY W CZĘŚCI HUMANISTYCZNEJ (GRUDZIEŃ 2005)

*Materiały dydaktyczne
dla nauczycieli*

Arkusz A1

Kraków, 6 grudnia 2005

Opracowanie:
Małgorzata Boba
Maria Michlowicz
Agnieszka Romanik

ISSN 1643-2428

SPIS TREŚCI

Tytuł rozdziału	Strona
Wstęp	4
Rozdział I	
Przygotowanie do oceniania prac uczniów – propozycja szkolenia w zakresie stosowania schematu punktowania	5
Rozdział II	
Komunikowanie wyników	24
Rozdział III	
Wykorzystanie wyników	32
Rozdział IV	
Opracowanie programu naprawczego	38
Bibliografia	39
Obudowa arkusza A1	40
Opis arkusza	41
Kartoteka	42
Klucz odpowiedzi i schemat punktowania	45

Wstęp

Materiał, który do Państwa kierujemy, ma na celu zachęcenie do znalezienia w warsztacie pracy nauczyciela miejsca na elementy pomiaru dydaktycznego związanego z diagnozą edukacyjną. Osobom zajmującym się kształceniem umiejętności z przedmiotów humanistycznych (język polski, historia, sztuka) proponujemy działania, których skutkiem jest opisanie efektów kształcenia, a następnie odnalezienie zależności przyczynowo-skutkowych między przyjętymi metodami nauczania (na podstawie konkretnych programów) a poziomem wiadomości i umiejętności uczniów.

Materiał został podzielony na 5 części. Czytając poszczególne rozdziały, możecie Państwo zapoznać się z propozycjami scenariuszy szkoleń dla zespołu nauczycieli lub dla rady pedagogicznej. Materiały, jakie towarzyszą tym scenariuszom, mogą być również wykorzystywane przez nauczycieli konkretnych przedmiotów do diagnozowania potrzeb uczniów – zarówno indywidualnych, jak i wybranej grupy. Dlatego w celu przygotowania do diagnozy tworzonej na podstawie porównywalnych wyników zaproponowano w biuletynie scenariusz szkolenia w zakresie stosowania schematu punktowania. Przedstawiono w nim przykładowe rozwiązania uczniów (uzyskane na podstawie standaryzacji) oraz pozostawiono miejsce na ciekawe lub nietypowe rozwiązania uczniów Państwa szkoły.

Treści zawarte w niniejszym biuletynie stanowią propozycję. Rozwiązań metodycznych może być wiele, adekwatnie do potrzeb i możliwości danej grupy, szkoły, środowiska. Na pewno jednak nie wolno zapominać, że jakość pracy szkoły warunkuje dalsze losy młodego człowieka. Dlatego warto poszukiwać i korzystać z proponowanych rozwiązań w celu odkrywania bogatego świata edukacji. Warto też poszukiwać własnych dróg prowadzących do poprawienia jakości pracy szkoły, jakości przyjętych przez siebie metod pracy.

*Małgorzata Boba
Maria Michłowicz
Agnieszka Romanik*

ROZDZIAŁ I

PRZYGOTOWANIE DO OCENIANIA PRAC UCZNIÓW – PROPOZYCJA SZKOLENIA W ZAKRESIE STOSOWANIA SCHEMATU PUNKTOWANIA

Cele:

1. analiza sposobu sprawdzania wiadomości i umiejętności zaproponowanego w zestawie zadań,
2. przygotowanie nauczycieli do oceny prac uczniów zgodnie z przyjętym schematem punktowania,
3. zapoznanie nauczycieli z wykazem przykładowych rozwiązań uczniowskich.

Treści:

1. zaprezentowanie arkusza - analiza zadań i sprawdzanych umiejętności,
2. omówienie kryteriów za poszczególne zadania otwarte,
3. zasady uzupełniania karty odpowiedzi,
4. powtórzenie zasad klasyfikacji błędów,
5. klasyfikacja błędów w przypadku uczniów dyslektycznych,
6. ocena przykładowych rozwiązań zadań otwartych.

Uwaga:

Nauczyciele uczestniczący w szkoleniu są zobowiązani do wcześniejszego zapoznania się z testem oraz samodzielnego rozwiązania zestawu zadań.

Scenariusz zajęć

L.p.	Temat zajęć	Forma zajęć	Wykaz materiałów do wykorzystania	Uwagi szczegółowe
1.	Zaprezentowanie arkusza.	seminarium konwersato- rium	arkusz egzaminacyjny	analiza arkusza egzaminacyjnego
2.	Omówienie kryteriów za poszczególne zadania otwarte.	konwersato- rium	arkusz egzaminacyjny, schemat punktowania	- porównanie samodzielnych odpowiedzi nauczycieli z zapisami w schemacie punktowania, - wskazanie rozwiązań podobnych, - wskazanie rozwiązań odbiegających od zapisów w schemacie punktowania, zdefiniowanie trudności związanych ze stosowaniem schematu punktowania
3.	Zasady uzupełniania karty odpowiedzi	seminarium	materiał 1.: karta odpowiedzi	- omówienie zasad nanoszenia punktacji z uwzględnieniem nanoszenia punktów za kryteria zapisu

4.	Powtórzenie zasad klasyfikacji błędów	seminarium	<i>Ocena poprawności językowo-stylistycznej, ortograficznej oraz interpunkcyjnej pisemnej wypowiedzi ucznia</i> (biuletyn OKE)	- omówienie zasad klasyfikacji błędów
5.	Klasyfikacja błędów w przypadku uczniów dyslektycznych	seminarium	<i>Ocena poprawności językowo-stylistycznej, ortograficznej oraz interpunkcyjnej pisemnej wypowiedzi ucznia</i> (biuletyn OKE),	- przypomnienie kryteriów oceniania prac uczniów z dysleksją
6.	Ocena przykładowych rozwiązań zadań otwartych.	konwersatorium, praca w grupach	materiał 2.	- porównanie punktacji nauczycieli, - ustalenie wyniku ostatecznego, - katalogowanie „trudnych” poleceń, - tworzenie katalogu bliskoznacznych sformułowań/dopuszczalnych metod rozwiązania zadania, - ocena rozwiązań (patrz mat. 3).

Material 2 a

PRZYKŁADOWE ODPOWIEDZI UCZNIÓW DO ZADAŃ KO WRAZ Z KOMENTARZEM

Nr zadania	Przykładowa odpowiedź ucznia		Punktacja	Komentarz
21	Odwołując się do wiadomości z dziejów Polski, wpisz do tabeli wydarzenie historyczne potwierdzające argument autora tekstu III.			
	A	<i>Zjazd Gnieźnieński w 1000 roku</i>	1	Odpowiedź zgodna z kluczem.
	B	<i>Wejście kraju w krąg państw europejskich w roku 1000.</i>	0	Powtórzenie własnymi słowami wypowiedzi autora tekstu.
	C	<i>przyjęcie chrześcijaństwa</i>	0	Brak właściwego kontekstu historycznego. Wydarzenie miało miejsce w 966 r., a nie w 1000 r.
	D	<i>Przyjęcie Ottona III przez Bolesława Chrobrego w Gnieźnie.</i>	1
22	Zamaluj na osi czasu wiek, który autor tekstu III określił jako <i>wiek reform – udanych i dość stabilnym charakterze.</i>			
	A	<i>XIV</i>	1	Odpowiedź zgodna z kluczem
	B	<i>XIII</i>	0	Zaznaczenie błędnego wieku
	C	<i>XV</i>	0

23	Wypisz z tekstu 3 różne argumenty, którymi posługuje się autor, wystawiając najwyższą ocenę wiekowi XV.		
	A	<i>„Witano by mnie wtedy na dworach państw europejskich z największą rewerencją, bo widziano by we mnie przedstawiciela jagiellońskiego Commonwealthu”, „dynastia kierująca moją ojczyzną panuje również na Litwie, w Czechach, na Węgrzech, włada Pomorzem Gdańskim”, „czas budowania naszego parlamentaryzmu i naszego znaczenia w gospodarce Europy”</i>	1 Odpowiedź zgodna z kluczem
	B	<i>„Gdybym urodził się w 1330 r., mógłbym powiedzieć, że od tej pory nieustannie Polska szła do przodu”, „Jeszcze w roku moich urodzin byliśmy nic nie znaczącym państwem”, „A potem co dziesięć lat skok jakościowy”</i>	0 Uczeń nie wskazuje właściwych informacji z tekstu.
	D	<i>Autor uważa, że bycie Polakiem w XV wieku byłoby dla niego zaszczytem. Przywołuje potęgę Polski i jej panowanie w wielu krajach</i>	0

24	Przekształć wypowiedź: <i>Od tej pory Polska nieustannie <u>szła do przodu</u></i> tak, aby podkreślony zwrot potoczny zastąpić oficjalnym.			
	A	<i>Od tej pory Polska nieustannie idzie do przodu</i>	0	Brak przekształcenia zwrotu
	B	<i>Od tej pory Polska rozwijała się nieustannie.</i>	1	Odpowiedź zgodna z kluczem
	C	<i>Od tej pory Polska nieustannie zmieniała się.</i>	0	Uczeń podaje błędny synonim – zmiana nie jest jednoznaczna z rozwojem.
	D	<i>Od tej pory nieustannie Polska umacniała się.</i>	1

25.	Na podstawie map uzupełnij poniższy tekst.			
	A	<i>Po II wojnie światowej, rządów Kazimierza Wielkiego, XV</i>	1	Odpowiedź zgodna z kluczem
	B	<i>z dalszego okresu, Kazimierza Wielkiego, XV</i>	0	Uczeń podaje błędną informację
	C	<i>obecnych, Kazimierza Wielkiego, XV</i>	1	Uczeń w sposób pośredni podaje właściwą informację
	D	<i>z XX wieku, Kazimierza Wielkiego, XV</i>	0

26	Przedstawiony w tekście II obraz dziecka biegnącego po łące jest metaforyczny. Objasnij znaczenie następujących elementów tego obrazu.			
	A	<i>Kwiecie miłe i piękne – zabawa</i> <i>Kwiecie jadowite - niebezpieczeństwo</i>	1	Uczeń właściwie wyjaśnia znaczenie metafory.
	B	<i>Kwiecie miłe i piękne – chwile miłe, spokojne</i> <i>Kwiecie jadowite – chwile złe</i>	1	Uczeń właściwie wyjaśnia znaczenia metaforyczne.
	C	<i>Kwiecie miłe i piękne – bez troska, radość</i> <i>Kwiecie jadowite -problemy</i>	1	Uczeń pośrednio wyjaśnia metafory: Kwiecie jadowite – problemy wiążą się z zagrożeniem
	D	<i>Kwiecie miłe i piękne – dobro</i> <i>Kwiecie jadowite – zło, nieszczęście</i>	1

Material 2 b

PRZYKŁADOWE ODPOWIEDZI UCZNIÓW DO ZADAŃ RO WRAZ Z KOMENTARZEM

Zadanie 27.

Zredaguj dedykację, którą wpiszesz do książki wręczanej koleżance lub koledze z okazji szczęśliwego wydarzenia.

Przykład A

adresat	<i>Ance,</i>	
cel	<i>z okazji szczęśliwego otrzymania tytułu laureata w Konkursie Polonistycznym,</i>	
przyczyna	<i>aby zrealizowała swoje literackie ambicje.</i>	
nadawca		<i>Michał</i>
miejsce i data	<i>Rajsko, 14 kwietnia 2005 r.</i>	

Punktacja przykładu A

Realizacja tematu	Poprawność językowa	Zapis
1	1	1

Przykład B

adresat cel brak przyczyny nadawca miejsce i data	<i>Mojemu Przyjacielowi</i> <i>z okazji szczęśliwego wydarzenia</i> <i>Piotrek</i> <i>Skala 20 kwietnia 2005 r.</i>	int. int. int
--	--	--

Punktacja przykładu B

Realizacja tematu	Poprawność językowa	Zapis
0	1	0

Przykład C

<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<i>Mojej Najbliższej przyjaciółce, aby zawsze się tak uroczo uśmiechała</i> <i>Paweł</i> <i>Skala 20 kwietnia 2005 r.</i>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--	---	--

Punktacja przykładu C

Realizacja tematu	Poprawność językowa	Zapis
0	1	0

Zadanie 28.**W imieniu szkolnego Koła Filozofów napisz ogłoszenie informujące o konkursie na najciekawszy artykuł poświęcony szczęściu.****PRZYKŁAD A**

czas cel miejsce nadawca	<p style="text-align: center;"><i>UWAGA !</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Dnia 25 kwietnia 2005 roku o godzinie 15.00 odbędzie się konkurs na najciekawszy artykuł poświęcony szczęściu. Wszyscy chętni proszeni są o napisanie <u>artykułu</u>, który przedstawią przy komisji w sali nr 23 (GG Rajsko). Szczegółowe informacje dotyczące konkursu można uzyskać u przewodniczącego Koła Filozofów – Marcina Kowalskiego.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>KOŁO FILOZOFÓW</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Rajsko, 7 kwietnia 2005 r.</i></p>	skł (powt)
---	--	-------------------

Punktacja do przykładu A

Realizacja tematu	Dostosowanie do sytuacji komunikacyjnej	Kompozycja wypowiedzi	Poprawność językowa	Poprawność zapisu
1	1	1	1	1

PRZYKŁAD B

<p>nadawca cel</p> <p>czas, miejsce, błędny układ graficzny</p>	<p style="text-align: center;"><i>OGŁOSZENIE</i></p> <p><i>Szkolne Koło Filozofów zaprasza wszystkich chętnych uczniów z naszej szkoły do wzięcia udziału w konkursie na najciekawszy artykuł poświęcony szczęściu. Prace należy składać do sekretariatu do dnia 10 – ątego marca. Ogłoszenie wyników nastąpi kilka dni po upływie terminu oddawania prac. Pierwsze trzy miejsca zostaną nagrodzone.</i></p>	<p style="text-align: center;">skł., ort.</p> <p style="text-align: center;">skł.</p>
---	--	---

Punktacja do przykładu B

Realizacja tematu	Dostosowanie do sytuacji komunikacyjnej	Kompozycja wypowiedzi	Poprawność językowa	Poprawność zapisu
1	1	0	0	1

PRZYKŁAD C

	<p><i>Ogłoszenie</i></p> <p><i>Dnia 11.05.05 r. w Oświęcimiu odbędzie się konkurs na najciekawszy artykuł poświęcony szczęściu. Osoby te które staną na „I” miejscu dostaną rower górski. Za artykuły bardzo dziękujemy. Dyrekcja szkolna w Oświęcimiu. Prosimy przysyłać do końca 1.06.05 r.</i></p>	
.....	
.....	
.....	
.....	

Punktacja do przykładu C

Realizacja tematu	Dostosowanie do sytuacji komunikacyjnej	Kompozycja wypowiedzi	Poprawność językowa	Poprawność zapisu
0	1	0	0	0

Zadanie 29.

Napisz rozprawkę, w której wyrazisz opinię na temat: czy dla człowieka przełomu XX i XXI wieku życie w obecnych czasach może być ciekawe. W uzasadnieniu odwołaj się do dwóch różnych przykładów ze współczesnej kultury, nauki lub życia społecznego.

PRZYKŁAD A

celowe powtórzenie	<i>Każdy wiek w historii jest niepowtarzalny i ciekawy. Każdy uczy nas czegoś innego i pozostawia trwałe ślady po sobie. Niekiedy mamy wrażenie, że wszystko, co było interesujące i godne uwagi, już się wydarzyło. Warto więc zadać sobie pytanie: czy dla człowieka przełomu XX i XXI wieku życie w obecnych czasach może być ciekawe? Otóż sądzę, że tak. W kilku krótkich argumentach postaram się uzasadnić swoje zdanie na ten temat.</i>	
wstęp		
postawienie tezy		
wskaźnik nawiązania	<i>Zacznę od ciągle rozwijającej się techniki. Codziennie słyszymy o telefonach komórkowych coraz mniejszych rozmiarów, komputerach o większej pojemności, czy też o samochodach o coraz większej mocy. Jeżeli ktoś interesuje się tymi wynalazkami, jest wniebowzięty. Chyba każdy jest dumny z postępów naszej cywilizacji i chce być na bieżąco!</i>	skł.
pierwszy przykład – nauka (technika) – brak rozwinięcia		styl.
wskaźnik nawiązania- drugi przykład – nauka - brak rozwinięcia	<i>Kolejny przykład mogą stanowić odkrycia w dziedzinie biologii czy chemii. Nasze życie jest bardziej urozmaicone przez nowinki z tych zakresów. Dowiadujemy się o możliwościach organizmu ludzkiego, o których nie mieliśmy wcześniej pojęcia! Chyba nie ma takiej osoby, która nie interesowałaby się tym choć trochę.</i>	ort., styl
		skł.

<p>wskaźnik nawiązania-trzeci przykład – życie społeczne – rozwinięcie</p>	<p><i>Następnym, ostatnim już przykładem będzie życie polityczne w państwie. Wielu ludzi to ciekawi. W telewizji transmitowane są nawet obrady sejmowe, które publika ochoczo ogląda. Trzeba przyznać, że nieraz zdarzają się tam konflikty, ale nie brakuje też śmiesznych sytuacji. Jeśli kogoś pasjonuje polityka, jest to doskonale źródło informacji.</i></p>	<p>int. skł. (szyk) styl., skł.</p>
<p>podsumowanie</p>	<p><i>Jak widać, przełom XX i XXI wieku dostarcza nam wiele możliwości do rozwoju zainteresowań i nie tylko. Każdy może znaleźć coś dla siebie.</i></p>	<p>fleks., styl. styl.</p>
<p>wniosek wynikający z rozważań</p>	<p><i>Podsumowując, uważam, że życie w obecnych czasach może być niezwykle ciekawe. Należy jedynie sprecyzować, co nas interesuje i wytrwale dążyć do zaspokajania swoich potrzeb w tym jakże postępowym i pełnym możliwości świecie.</i></p>	

Punktacja przykładu A

29.1a	29.1b	29.1c	29.1d	29.1e	29.2	29.3	29.4	29.5	29.6	29.7	29.8	29.9	29.10	29.11
1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1

PRZYKŁAD B

<p>postawienie tezy zaburzenie logiki wypowiedzi</p> <p>pierwszy przykład- nauka (technika) jego rozwinięcie wskaźnik</p> <p>drugi przykład – nauka(technika) rozwinięcie wskaźnik nawiązania.</p> <p>trzeci przykład- rozwinięcie zaburzenie logiki rozumowania wskaźnik nawiązania</p> <p>trzeci przykład – życie społeczne, rozwinięcie</p>	<p><i>Moim zdaniem życie w obecnych czasach może być ciekawe, gdyż jesteśmy w wieku komputerów i mediów. Nasz kraj jest w czasie rozwoju, choć przesłaniają ten rozwój afery. Potwierdzę moją tezę poniższymi argumentami.</i></p> <p><i>XXI wiek jest to czas skomputeryzowany, bo teraz nie można nie mieć komputera. Komputer służy nam w pracy, każdy powinien znać obsługę komputera, pomaga w nauce – jest wiele programów edukacyjnych, encyklopedii multimedialnych, służy również do zabawy, rozrywki, jest wiele gier: strategicznych, wojennych, dla dzieci. Ogromne znaczenie ma też Internet, przez który możemy załatwić wszystkie pilne sprawy – zrobić zakupy, zapłacić rachunki. Internet umożliwia łatwe i szybkie dostarczenie wiadomości dzięki e-mailom. Przez Internet można zawrzeć nowe znajomości. W tym stuleciu ważne jest też posiadanie telefonu komórkowego. Producenci komórek prześcigają się w tworzeniu różnych modeli. Teraz, żeby być modnym trzeba mieć telefon z kolorowym wyświetlaczem, wbudowanym aparatem cyfrowym, z dostępem do Internetu i innymi tego typu nowoczesnymi sprzętami w jednym małym pudełeczku. Bardzo rozwinęły się również media. Wszystkie stacje chcą dotrzeć do jakiejś sensacji jako pierwsze i przez to mamy ciekawe, żetelne informacje. Jeśli chcemy dużo informacji i rozrywki możemy kupić sobie</i></p>	<p>int., fraz. fraz.</p> <p>skł. powt. skł.</p> <p>fleks., powt.</p> <p>int.</p> <p>styl.</p> <p>skł., ort. int., log.</p>
--	--	--

<p>wskaźnik nawiązania czwarty przykład – życie społeczne – rozwinięcie zaburzenie logiki – brak związku między informacjami</p> <p>wskaźnik nawiązania podsumowanie wniosek adekwatny do tezy.</p>	<p><i>telewizję kablową lub satelitarną. Wtedy mamy tysiące kanałów, na których możemy bez przerwy oglądać interesujące nas programy. Nasz kraj też bardzo się zmienia. Niedawno wstąpiliśmy do Unii Europejskiej co spowodowało wzrost naszej gospodarki. Nasze produkty zyskały zainteresowanie w innych krajach. Wzrósł eksport i import towarów co daje więcej pieniędzy w budżecie państwa. Niestety w naszym kraju dzieją się też nienajlepsze rzeczy. Są afery korupcyjne, które źle wpływają na atmosferę w naszym kraju.</i></p> <p><i>Wyżej wymienione argumenty potwierdzają tezę, że życie w obecnych czasach jest ciekawe i interesujące. Współcześni ludzie interesują się Internetem, telewizją i życiem społecznym oraz wszystkimi nowościami elektronicznymi.</i></p>	<p>int. fraz., fraz. int., leks., powt. int., ort. powt.</p> <p>styl.</p>
---	--	---

Punktacja przykładu B

29.1a	29.1b	29.1c	29.1d	29.1e	29.2	29.3	29.4	29.5	29.6	29.7	29.8	29.9	29.10	29.11
1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0

PRZYKŁAD C

.....	<i>Człowiek XXI wieku podatny jest na wiele negatywnych bodźców ze strony</i>
.....	<i>świata. Aby móc w tym chaosie odnaleźć samego siebie trzeba mieć bardzo</i>
.....	<i>silną psychikę i twardy charakter. Nie można jednak stwierdzić, że to</i>
.....	<i>najtrudniejszy okres, ponieważ w każdej epoce było odrobinę zła, smutku,</i>
.....	<i>cierpienia jak również wiele szczęścia, radości i nieustającej nadziei. Myślę</i>
.....	<i>więc, że życie zawsze może być ciekawe, zależy tylko od tego w jaki sposób je</i>
.....	<i>spostrzegamy.</i>
.....	<i>Istnieje wiele powodów dla których człowiek może ciekawie przeżyć swoje</i>
.....	<i>życie. Jakże dużo nauka, kultura i sztuka przynosi możliwości ma rozszerzanie</i>
.....	<i>swoich horyzontów. Niezaprzeczalnie wieki XX i XXI były wielkim przełomem.</i>
.....	<i>Mogliśmy zobaczyć pierwszego człowieka na księżycu, oglądnąć zagraniczny</i>
.....	<i>film w telewizji, być świadkiem przełomowych wydarzeń. Czy wybranie na</i>
.....	<i>papieża Karola Wojtyły nie było ważnym momentem? Media, prasa</i>
.....	<i>nieustannie dają nam powody do ciekawszego przeżywania życia. Codziennie</i>
.....	<i>jesteśmy świadkami historycznych wydarzeń, np. wejście do Unii Europejskiej.</i>
.....	<i>Wiele ludzi uważa, że ciekawe życie to tylko i wyłącznie szczęście, dostatek i</i>
.....	<i>radość. Niestety, jest to błędne rozumowanie. Sam fakt, że każdego dnia</i>
.....	<i>możesz przeżyć ten dzień inaczej, nietypowo jest dobrem. To ty sam nadajesz</i>

.....	<i>sens własnemu życiu! Wiek XXI to czas zmian, nowości. Jakże więc można</i>
.....	<i>znaleść w tym wszystkim czas na nudę, monotonię? Określenie, że życie jest</i>
.....	<i>ciekawe nie mówi o wszystkich pozytywnych aspektach naszej egzystencji.</i>
.....	<i>Każdego dnia można przeżyć coś fascynującego, co nada sens naszemu życiu.</i>
.....	<i>Reasumując stwierdzam, iż dla człowieka przełomu XX i XXI w. życie jest</i>
.....	<i>ciekawe. To nie tylko życie z dnia na dzień, ale fascynująca podróż</i>
.....	<i>pozwalająca na głębsze poznanie świata i samego siebie.</i>

Punktacja przykładu C

29.1a	29.1b	29.1c	29.1d	29.1e	29.2	29.3	29.4	29.5	29.6	29.7	29.8	29.9	29.10	29.11
1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0

ROZDZIAŁ II

KOMUNIKOWANIE WYNIKÓW

„ Na świecie dzieje się dobrze głównie dzięki ludziom, którzy coś robią, a nie tylko o tym rozmawiają.”

Słowo dla Taty, Oficyna Wydawnicza Vocatio

1. Scenariusz szkolenia nauczycieli w zakresie komunikowania wyników uczniom oraz ich rodzicom

Cele:

1. Przedstawienie celowości komunikowania uczniowi i rodzicowi wyników egzaminu próbnego.
2. Zapoznanie ze sposobami informowania o wynikach.
3. Przygotowanie nauczycieli do właściwego sposobu komunikowania uczniom wyników.
4. Prezentacja przykładowych rozwiązań metodycznych.

Treści:

1. Cele komunikowania wyników próbnego egzaminu gimnazjalnego.
2. Sposoby przekazu informacji.
3. Elementy niezbędne w komunikowaniu wyniku.
4. Konkretnie rozwiązania metodyczne.

Scenariusz zajęć

L.p	Przebieg zajęć	Forma zajęć	Wykaz materiałów do wykorzystania
1.	Powitanie. Przedstawienie celów spotkania.		
2.	Cele komunikowania wyników.	seminarium	• materiał 1.
3.	Sposoby przekazu informacji.	seminarium	• materiał 2. • materiał 3.
4.	Niezbędnik komunikowania wyników.	dyskusja	• Zestawienie wyników egzaminu próbnego wraz z wnioskami (patrz: krok I.) • komentarz nr 1 • komentarz nr 2
5.	Rozwiązania metodyczne.	prezentacja	• materiał 4. • materiał 5.

Material 1.

Najważniejszymi odbiorcami informacji o wynikach każdej formy sprawdzania wiadomości i umiejętności są przede wszystkim uczeń oraz jego rodzice. Informacja o stopniu opanowania badanych umiejętności **pozwala na określenie dobrze i słabo opanowanych przez ucznia umiejętności. Staje się ona podstawą do refleksji, nad czym muszę, jako uczeń, popracować, aby z jednej strony doskonalić to, czego nauczyłem się dobrze, a z drugiej – nauczyć się radzić sobie z tym, co stanowi dla mnie problem. Wynik próbnego egzaminu może również wspomagać planowanie dalszego kształcenia, zarówno w klasie programowo wyższej, jak i na kolejnym etapie edukacyjnym.**

Analiza wyników i ich omówienie z uczniem jest pożądanym elementem procesu monitorowania postępów uczniów – zwłaszcza w sytuacji, kiedy w klasie pierwszej przeprowadzamy diagnozę na wejściu. Końcowym etapem tego procesu będzie analiza wyników egzaminu zewnętrznego przewidzianego jako ewaluacja sumująca, czyli na zakończenie etapu kształcenia (badanie na wyjściu).

Dla szkoły informacja o wyniku powinna stać się początkiem refleksji, czyli początkiem procesu, którego głównym efektem jest ewaluacja szkolnych metod nauczania oraz – program rozwoju szkoły. Efektem ewaluacji powinno być dostosowanie sposobów przekazywania wiadomości i kształtowania umiejętności do możliwości uczniów i szkoły tak, aby jak najlepiej można było przygotować uczniów do: egzaminu właściwego, dalszych etapów kształcenia oraz życia. Byłoby pożądane, aby w duchu partnerstwa i zrozumienia nauczyciel wspierał ucznia w jego drodze do wdrażania zmian będących wynikiem refleksji po otrzymaniu informacji zwrotnej po próbnym egzaminie. Pozwoli to na zaplanowanie pracy, a w konsekwencji wpłynie na efektywność uczenia się ucznia i uzyskania przez niego (szkołę) lepszych efektów pracy.

Wniosek:

Komunikowanie wyników próbnego egzaminu:

- wskaże uczniowi jego mocne i słabe strony, aby mógł przy pomocy nauczyciela doskonalić pierwsze, a drugie – eliminować,
- pozwoli na określenie poziomu sprawdzanych wiadomości i umiejętności,
- pomoże uczniowi w zaplanowaniu – przy współdziałaniu nauczyciela – dalszego kształcenia,
- wpłynie na podniesienie jakości nauczania i uczenia się.

Material 2.

Informacja zwrotna w szkole

Rolą informacji zwrotnej jest nawiązanie współpracy między nauczycielem i uczniem oraz podtrzymywanie porozumienia w zakresie zdobywania nowych doświadczeń, czyli uczenia się. Za pośrednictwem informacji zwrotnej nauczyciel może zaakceptować i potwierdzić wysiłek ucznia związany ze zdobywaniem i wykorzystywaniem wiedzy, sposobem uczenia się, itp; może wskazać uczniowi, co jeszcze powinien zrobić, aby osiągnąć lepsze wyniki, jak i co zmienić w swoim sposobie uczenia się.

Zarówno dla nauczyciela, jak i ucznia, istotne jest wypracowanie odpowiedniej formy informacji zwrotnej. Jedni i drudzy, często w sposób nieświadomy i spontaniczny przesyłają komunikaty zawierające opinie, wyrażając je za pomocą różnych sygnałów: mimiką, gestami, intonacją głosu. Każdy taki komunikat Odbiorca interpretuje po swojemu. Ponieważ proces

ten przebiega spontanicznie i nieświadomie, jego rezultaty zależą od sposobu, w jaki sygnał nadawcy jest spostrzegany i interpretowany. Ponieważ nasze spostrzeganie zawsze jest subiektywne, może zdarzyć się, że uczeń inaczej interpretuje informację zwrotną, niż chciałby nauczyciel.

Warto zatem poszukać odpowiedzi na pytanie: jaka powinna być informacja zwrotna?

Informacja zwrotna powinna:

- być natychmiastowa,
- zaczynać się od pozytywów,
- być konkretna: dotyczyć faktów,
- zawierać możliwości zmiany,
- wykluczać negatywną osobistą informację,
- być dostosowana do możliwości jej przyjęcia,
- brać pod uwagę potrzeby odbiorcy.

Nie powinna natomiast być:

- opóźniona,
- niewyraźna,
- negatywna,
- destrukcyjna.

Jednym z najważniejszych problemów związanych z przekazywaniem informacji zwrotnej, a zwłaszcza krytycznej, są okoliczności, które powinny ułatwić uczniowi (rodzicowi) spokojne jej wysłuchanie. Warto zatem zadbać:

- aby było wystarczająco dużo czasu na wysłuchanie informacji zwrotnej lub przyswojenie jej w formie pisemnej,
- aby uczniowie (rodzice) czuli się bezpiecznie w danej sytuacji komunikacyjnej;

Warto również pamiętać, że skuteczność informacji zwrotnej związana jest ze stanem emocjonalnym ucznia (rodzica). Jeżeli otrzyma on krytyczne uwagi, gdy jest z jakiegoś powodu przygnębiony, to niewiele z nich skorzysta.

Material 3.

Jak komunikować wynik egzaminu próbnego?

Dla wypracowania skutecznej dla nauczyciela i ucznia formy informacji zwrotnej ważne jest zdobycie umiejętności czytania, czyli rozumienia danych zawartych w wynikach sprawdzianu. Tak więc w komunikowaniu uczniom wyników próbnego egzaminu należy przestrzegać zasady, że nie tylko nie należy podawać liczb bez uprzedniego objaśnienia ich interpretacji, ale także **nie należy podawać liczb, które nie skutkują sensownymi wnioskami**. Jeśli wynik liczbowy zostanie bezrefleksyjnie podany uczniowi, wywoła spontaniczne interpretacje i spowoduje szum informacyjny.

Wyniki egzaminu próbnego należy zatem komunikować:

skutecznie – w taki sposób, aby uczeń rozumiał swój wynik, czyli potrafił rozpoznać swoje mocne strony i problemy, które sformułował na podstawie refleksji nad otrzymanymi wynikami w zakresie poszczególnych standardów;

trafnie – tak, aby uczeń po rozpoznaniu mocnych stron i problemów **zaakceptował** swój wynik, **przystosował** go do swoich możliwości i aspiracji, a refleksja **motywowała** go do dalszego rozwoju;

użytecznie – tak, aby uczeń wykorzystał wynik do zaplanowania procesu dalszego uczenia się oraz własnego rozwoju.

Warto zwrócić uwagę, iż w przypadku komunikowania rodzicowi niskiego wyniku egzaminu próbnego należy oprzeć się na stwierdzeniu, że niezadowolający wynik próby nie zamyka uczniowi drogi do dobrej i skutecznej edukacji. Należy jednak przedsięwziąć odpowiednie kroki w celu podniesienia jakości jego uczenia i nauczania. Nadrzędnym celem komunikowania wyników jest doprowadzenie do efektywnej współpracy, czyli – w konsekwencji – do jakościowego rozwoju ucznia, a co za tym idzie, szkoły. Właściwy sposób informowania o wynikach może być ważnym czynnikiem w kształtowaniu jakości pracy szkoły, w której jakość rozumiana jest jako zadowolenie oraz stały rozwój ucznia i szkoły.

Komentarz nr 1

Proponujemy, aby ta część szkolenia dotyczyła – przede wszystkim – wybrania, po wcześniejszej analizie jakościowej wyników, tych obszarów, które są najbardziej reprezentatywne dla grupy uczniów danej szkoły – zarówno w zakresie mocnych stron, jak i problemów. Warto dokonać zestawienia umiejętności opanowanych w najlepszym stopniu i w najslabszym stopniu. Takie opracowanie można wykorzystać podczas omawiania wyników z uczniami i rodzicami.

Komentarz nr 2

Wykaz materiałów niezbędnych do komunikowania wyników uczniowi (zespolowi klasowemu):

- wzór arkusza egzaminacyjnego,
- schemat punktowania,
- kartoteka testu,
- standardy wymagań egzaminacyjnych,
- zestawienie ilościowe wyników dla ucznia (grupy),
- zestawienie jakościowe wyników dla ucznia (grupy),
- zbiór umiejętności opanowanych w dobrym stopniu – dla ucznia (grupy)
- zbiór problemów – dla ucznia (grupy),
- propozycje dalszego kształcenia w celu poprawy jakości kształcenia – dla ucznia (grupy),
- inne przydatne materiały – wg uznania nauczyciela.

Material 4.

Propozycja zebrania z rodzicami dotyczącego wyników próbnego egzaminu gimnazjalnego

Cele:

1. Uświadomienie celowości przeprowadzania egzaminu próbnego.
2. Zaprezentowanie ilościowych i jakościowych wyników egzaminu próbnego.
3. Wskazanie mocnych i słabych stron grupy (w rozmowie indywidualnej – konkretnego ucznia).
4. Przedstawienie przypuszczalnych przyczyn niepowodzeń uczniów w zakresie prezentowania wiadomości i umiejętności.
5. Zaprezentowanie przykładowych rozwiązań uczniowskich opatrzonech komentarzem w odniesieniu do schematu punktowania i standardów wymagań egzaminacyjnych.
6. Zapropowanie programu naprawczego w odniesieniu do grupy, a w rozmowie indywidualnej – do ucznia.
7. Uzyskanie akceptacji proponowanych zmian.

Treści:

1. Cele próbnego egzaminu
2. Ilościowe i jakościowe wyniki egzaminu.
3. Powodzenia i porażki dotychczasowej edukacji.
4. Przyczyny niepowodzeń uczniów podczas egzaminu próbnego.
5. Lista uczniowskich rozwiązań zadań egzaminacyjnych.
6. Program naprawczy sytuacji edukacyjnej.

Sposób realizacji:

Zebranie można przygotować jako spotkanie poświęcone przede wszystkim informowaniu o umiejętnościach już nabytych przez uczniów i tych, które sprawiają im jeszcze problemy. Dla dokładniejszego omówienia zagadnienia można wybrać jeden ze standardów, który uczniowie opanowali najlepiej i jeden spośród opanowanych najslabiej.

Ze względu na międzyprzedmiotowy charakter egzaminu proponujemy zaplanować prace w czterech etapach:

- indywidualna praca nauczycieli różnych przedmiotów, w trakcie której powstanie pomysł realizacji zebrania w odniesieniu do sytuacji konkretnej placówki, przy uwzględnieniu przedstawionych powyżej celów zebrania,
- zespołowa praca pod kierunkiem wychowawcy klasy, polegająca na wymianie przykładów rozwiązań zadań, które można zaprezentować rodzicom, pokazując w jaki sposób i na jakich treściach uczniowie pracowali, rozwiązując arkusz egzaminacyjny; przygotowanie katalogu mocnych i słabych stron
- przygotowanie plasz prezentujących powyższe rozwiązania wraz z krótkim komentarzem oraz skrótowy program naprawczy
- przeprowadzenie zebrania z rodzicami (uwzględnienie – poza powyższymi elementami – zaproponowanych w schemacie treści).

Uwaga:

Jako przykładowe rozwiązania można wykorzystać przykłady zamieszczone w scenariuszu szkolenia nauczycieli w zakresie stosowania schematu punktowania. Dzięki temu żaden uczeń naszej grupy nie będzie czuł się gorzej – w przypadku prezentacji błędnego rozwiązania. Pamiętajmy także, iż przykłady prezentowane na forum muszą być anonimowe.

Material 5.**Propozycja komunikowania uczniom wyników egzaminu próbnego**

Cele i treści analogiczne jak w przypadku zebrania z rodzicami, ale dostosowane do indywidualnych możliwości i potrzeb danej grupy uczniów.

Sposób realizacji

1. Wyjaśnienie uczniom celowości egzaminu próbnego.

Przystąpienie do próbnego egzaminu umożliwia uczniowi obycie z arkuszem egzaminacyjnym, jego budową, sposobem udzielania odpowiedzi, kodowaniem. Rozwiązanie zadania wymaga czasem odniesienia się do informacji podanej w innym niż zadanie obszarze tekstu. Warto zatem przyzwyczaić uczniów do różnych sposobów „poruszania się w tekście arkusza”. Uzyskanie wyniku maksymalnie adekwatnego do możliwości ucznia nie zależy tylko od jego umiejętności i chęci. Musi on umieć rozłożyć siły tak, aby móc pracować intensywnie przez dłuższy czas. Ta dyspozycyjność nie zrodzi się samoistnie. Wymaga ćwiczeń, czemu również może służyć egzamin próbny. Ważna jest także umiejętność opanowania stresu, z którym sytuacja egzaminacyjna pozwoli się zmierzyć uczniowi.

2. Rozmowa z uczniami tuż po egzaminie.

Zagadnienia dyskusji z uczniami:

- zadania trudne i łatwe dla uczniów,
- przyczyny trudności danej sytuacji zadaniowej,
- sposoby rozpoznawania sytuacji zadaniowej na podstawie treści polecenia,
- metody rozwiązywania zadań trudnych i łatwych,
- przyczyny atrakcyjności proponowanych błędnych odpowiedzi w zadaniach zamkniętych.

Tuż po egzaminie należy porozmawiać z uczniami. Wskazane jest, by skupić się na tych zadaniach, które, naszym zdaniem, mogły sprawić uczniom trudności. Warto odnotować te informacje.

3. Przeprowadzenie analizy treści arkusza egzaminacyjnego.

W tym celu należy:

- nazwać wspólnie z uczniami czynności, których opanowanie sprawdzano poszczególnymi zadaniami i pogrupować zadania według standardów egzaminacyjnych,
- przedstawić schemat punktowania do poszczególnych zadań
- opracować katalog przykładowych poprawnych odpowiedzi opatrzone komentarzem dotyczącym przyznania bądź też nie określonej liczby punktów
- porównać powyższy katalog z odpowiedziami wzorcowymi proponowanymi w schemacie punktowania oraz wcześniejszymi sugestiami uczniów (pkt 2)

4. Komunikowanie wyników próbnego egzaminu.

W tym celu należy:

- przekazać uczniom ich arkusze egzaminacyjne i pozostawić czas na zapoznanie się z nimi – na pewno pojawią się spontaniczne reakcje, pozwólmy na nie uczniom, wysłuchajmy opinii i komentarzy,
- zaprezentować analizę ilościową wyników – grupa a pozostałe klasy,
- dokonać analizy jakościowej poszczególnych zadań – porównać spodziewane odpowiedzi uczniów (pkt 2) z tymi, których faktycznie udzielali,
- przedyskutować, jakie umiejętności już opanowali – sporządzić listę,
- przedyskutować, z czego mogły wynikać ich błędy, na co nie zwrócili uwagi, rozwiązując test,
- sporządzić „listę grzechów” (nieopanowanych wiadomości i umiejętności) – praca grupowa – uczniowie w zespołach porównują swoje odpowiedzi z omawianymi wcześniej standardami wymagań egzaminacyjnych, wyniki pracy prezentowane są w formie plakatów,
- na tej podstawie przygotować zbiór umiejętności, nad którymi należy pracować – wywiesić zestaw w widocznym miejscu w klasie, z biegiem czasu będziemy mogli wykreślać poszczególne elementy; obok można zaprezentować zestaw tych umiejętności, które już uczniowie nabyli,
- uświadomić, iż wszystkie umiejętności należy doskonalić – nie tylko te, których uczniowie jeszcze nie posiadają, ale również te już nabyte.

Uwagi do realizacji

Ze względu na obszerność proponowanego rozwiązania do szczegółowej analizy można wybrać te zadania, które sprawiły uczniom kłopoty. Można również skorzystać z materiałów przeznaczonych na szkolenie w zakresie stosowania schematu punktowania przez nauczycieli oceniających próbny egzamin gimnazjalny – szczególnie komentarzy do przykładowych odpowiedzi uczniowski. W takiej sytuacji należałoby rozpocząć od analizy właśnie zamieszczonych w nim przykładów, a następnie przejść do omówienia wyników naszej grupy.

Najlepszym rozwiązaniem byłoby pogrupowanie zadań w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów i dokonanie analizy na tych przedmiotach. Finałem takiego komunikowania wyników mogłaby być lekcja wychowawcza poświęcona rekapitulacji informacji uzyskanych na poszczególnych lekcjach przedmiotowych. Równocześnie byłaby to doskonała okazja do przygotowania materiałów na zebranie z rodzicami (omawianych wcześniej).

W komunikowaniu nie wolno zapominać o poświęceniu chwili uwagi każdemu uczniowi. Wskazane byłoby, po analizie klasowej, umówienie się z każdym z uczniów na indywidualną rozmowę i przeanalizowanie jego wyników. Podczas takiej rozmowy należałoby uświadomić uczniowi, w jakich dziedzinach już odniósł sukces, a nad czym musi jeszcze pracować.

Informacja zwrotna mogłaby mieć również formę listu prywatnego, który wręczylibyśmy każdemu uczniowi na zakończenie zajęć. Dzięki temu uczeń poczułby się bezpiecznie i podkreślone zostałyby podmiotowe podejście do dziecka.

2. Scenariusz szkolenia nauczycieli w zakresie komunikowania wyników uczniom oraz ich rodzicom

Cele:

1. Przypomnienie roli komunikowania wyników egzaminu próbnego.
2. Określenie wpływu wyników egzaminu próbnego na proces kształcenia.
3. Przedstawienie wyników ilościowych.
4. Przedstawienie przez poszczególne zespoły przedmiotowe wniosków do dalszej pracy placówki.

Treści:

1. Rola komunikowania wyników w procesie dydaktycznym.
2. Wpływ wyników egzaminu próbnego na proces kształcenia.
3. Zestawienie tabelaryczne wyników ilościowych.
4. Wnioski nauczycieli po jakościowej analizie wyników próbnego egzaminu jako postawa do stworzenia programu naprawczego.

Scenariusz zajęć

L.p	Przebieg zajęć	Forma zajęć	Wykaz materiałów do wykorzystania
1.	Powitanie. Przedstawienie celów spotkania.		
2.	Rola komunikowania wyników próbnego egzaminu.	Seminarium, dyskusja	• materiał 1.
3.	Wpływ wyników egzaminu próbnego na proces kształcenia.	Praca w grupach, dyskusja	• komentarz nr 1 • materiał 2.
4.	Zestawienie wyników	Prezentacja	• wyniki próbnego egzaminu –

	ilościowych.		tabele, wykresy
5.	Wnioski po jakościowej analizie próbnego egzaminu jako podstawa do stworzenia programu naprawczego.	Seminarium, dyskusja	<ul style="list-style-type: none"> • komentarz nr 2 • wnioski przygotowane przez zespoły nauczycieli

Komentarz nr 1

Praca grupowa

- Podział nauczycieli na grupy – ważne, aby w każdej z grup znaleźli się nauczyciele różnych przedmiotów.
- Polecenie dla grup: na jakie obszary pracy szkoły mogą mieć wpływ wyniki próbnego egzaminu gimnazjalnego?
Wykonanie zadania: 15 minut
- Przedstawienie wyników pracy w grupach – dyskusja

Material 1.

KOMUNIKOWANIE →→→ PLANOWANIE →→→ REALIZACJA

1. Cele przedstawienia informacji o wynikach egzaminu próbnego.
 - Podjęcie określonych działań w celu kształcenia określonych wiadomości i umiejętności.
 - Regulowanie kształcenia poprzez wykorzystanie wyników.
 - Określenie poziomu sprawdzanych wiadomości i umiejętności.
 - Ułatwienie stworzenia indywidualnego programu pomocy dla każdego ucznia.
 - Podnoszenie jakości nauczania i uczenia się.
 - Badanie efektywności nauczania po przeprowadzanej w klasie pierwszej diagnozie na wejściu.
 - Prognozowanie wyników uczniów na egzaminie właściwym.
 - Diagnoza określonego obszaru pracy szkoły.
 - Ukierunkowanie aktywności ucznia i szkoły poprzez doskonalenie mocnych stron oraz ograniczenie problemów.

Uwaga:

Powyższe cele podano celowo w kolejności przypadkowej. Do rady pedagogicznej będzie należeć ich uporządkowanie (w toku dyskusji) – w zależności od sytuacji edukacyjnej danej placówki.

Komentarz nr 2

Kolejny punkt należy zrealizować po wcześniejszej analizie wyników jakościowych przeprowadzonej przez zespoły nauczycieli poszczególnych przedmiotów w odniesieniu do konkretnych wiadomości i umiejętności, które badał arkusz egzaminacyjny. Prezentacja powinna przybrać postać wniosków określających słabe i mocne strony uczniów w dotychczasowym procesie kształcenia. Następstwem przedstawionych wniosków może być stworzenie programu naprawczego (patrz: Wykorzystanie wyników próbnego egzaminu w pracy placówki.)

Material 2.

Wyniki próbnego egzaminu mają wpływ na:

- nadzór wewnątrzszkolny,
- cele nauczania (świadomość, motywację, zaangażowanie),

- formy, metody, środki,
- programy i metody nauczania, ich ewolucję,
- doskonalenie nauczycieli,
- współpracę z rodzicami,
- zasady wewnątrzszkolnego oceniania,
- bazę dydaktyczną szkoły,
- szkolne plany nauczania,
- przydział godzin do dyspozycji dyrektora szkoły,
- zajęcia pozalekcyjne,
- mierzenie jakości pracy szkoły,
- formy sprawdzania wiedzy i umiejętności.

Wniosek: Interpretacja wyników sprawdzania osiągnięć uczniów jako element diagnozy edukacyjnej ma wpływ na planowanie pracy placówki.

ROZDZIAŁ III

WYKORZYSTANIE WYNIKÓW UCZNIÓW

Propozycja szkolenia w zakresie diagnozy edukacyjnej

Cele:

1. Zapoznanie uczestników szkolenia z elementami procesu diagnozy edukacyjnej.
2. Przygotowanie nauczycieli do rozpoznawania kontekstu procesu dydaktycznego charakteryzującego środowisko, w którym pracują.
3. Przedstawienie elementów informacji o wynikach egzaminu próbnego w części humanistycznej możliwych do wykorzystania w tworzeniu diagnozy edukacyjnej.
4. Przygotowanie nauczycieli do tworzenia diagnozy edukacyjnej na podstawie wyników próbnego egzaminu gimnazjalnego – przedstawienie propozycji analiz możliwych do przeprowadzenia.

Treść

1. Diagnozowanie potrzeb edukacyjnych szkoły.
2. Wykorzystanie standaryzowanych wyników próbnego egzaminu gimnazjalnego.
3. Konteksty procesu dydaktycznego.

Scenariusz zajęć

Lp.	Przebieg zajęć	Forma zajęć	Wykaz materiałów do wykorzystania	Uwagi szczególne
1.	Powitanie. Przedstawienie celów szkolenia. Przedstawienie celów modułu.			
2.	Proces dydaktyczny a diagnoza edukacyjna	seminarium	materiał 1.	1. Słowniczek diagnosty edukacyjnego. 2. Diagnoza potrzeb edukacyjnych. 3. Diagnoza potrzeb środowiskowych. 4. Rola diagnozowania

				w planowaniu procesu dydaktycznego.
3.	Konteksty procesu dydaktycznego – diagnozowanie potrzeb środowiskowych	prezentacja praca w grupach	materiał 2.	Prezentacja plakatów dotyczących edukacyjnych potrzeb środowiskowych.
5.	Różne sposoby diagnozowania potrzeb edukacyjnych na podstawie wyników próbnego egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej	prezentacja konwersatorium	materiał 3.	

Material 1.

Słowniczek diagnostyki edukacyjnej

Diagnoza edukacyjna wyłoniła się w świecie (Ingenkamp, 1975; Bloom, 1976) i w Polsce (Janowski, 1985; Niemiecko, 1994) w procesie humanizacji szkoły.

Zajmuje się opisem i wyjaśnianiem sposobów rozpoznawania sytuacji emocjonalnej i poznawczej ucznia, zmian, jakie w nim zachodzą pod wpływem działania edukacyjnego. Diagnoza edukacyjna rejestruje stan i wyjaśnia kontekst osiągnięć uczniów.

W praktyce diagnostyka edukacyjna najczęściej służy rozpoznawaniu jakości procesu wychowania i kształcenia. Ewaluacja wszystkich działań związanych z budowaniem procesu kształcenia polega na rozpoznawaniu jego przebiegu, wyników i uwarunkowań. Diagnoza edukacyjna obejmuje:

- sprawdzanie i ocenianie stanu osiągnięć uczniów,
- wyjaśnienie przyczyny (genezy) tego stanu,
- przewidywanie (prognozowanie) rozwoju osiągnięć uczniów.

Diagnozę edukacyjną prowadzi się z wykorzystaniem metod ilościowych i jakościowych (pomiar dydaktyczny). Podstawowym celem diagnostyki edukacyjnej jest rozpoznawanie uwarunkowań procesu kształcenia, które można rozpoznać w wyniku przeprowadzania analiz ukierunkowanych na udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

✓ Jak jest?

funkcja opisowo – oceniająca diagnozy

- Zapoznanie się z wynikami szkoły, klasy.
- Ustalenie punktów odniesienia (w przypadku klasy – inne oddziały w szkole; w przypadku szkoły – wyniki gminy, powiatu, województwa lub obszaru OKE).

✓ Dlaczego tak jest?

funkcja wyjaśniająca diagnozy

- Rozpoznanie kontekstów nauczania: indywidualnego, środowiskowego, pedagogicznego.

- ✓ Dlaczego będzie tak, a nie inaczej?

funkcja predykcyjna diagnozy

Przewidywanie przyszłości/następstw na podstawie wnioskowania z diagnozy.

✓ Co zrobić, aby uzyskać pożądany stan? Każda szkoła ma swoje indywidualne potrzeby, dlatego to przede wszystkim nauczyciele mogą dokonać trafnej analizy wyników egzaminu swoich uczniów.

Analiza wyników stwarza możliwość sformułowania hipotez dotyczących zarówno przygotowania uczniów danej szkoły do egzaminu gimnazjalnego, jak i scharakteryzowania przyjętych przez nauczycieli metod kształcenia.

Analiza wyników próbnego egzaminu gimnazjalnego – rola łatwości zadań.

Łatwość zadania	Jest stosunkiem liczby punktów uzyskanych za rozwiązanie zadania przez uczniów do maksymalnej liczby punktów możliwej do uzyskania przez tę liczbę uczniów.	Wskaźnik łatwości	Interpretacja zadania
		0,00 – 0,19	bardzo trudne
		0,20 – 0,49	trudne
		0,50 – 0,69	umiarkowanie trudne
		0,70 – 0,89	łatwe
0,90 – 1,00	bardzo łatwe		

Proponowany zakres działań:

- ✓ zbadanie relacji między łatwością poszczególnych zadań dla większej populacji (np. wyniki szkoły) a wynikami swoich uczniów,
- ✓ ustalenie przyczyn występowania zauważonego zjawiska związanego z – na przykład – niższymi wynikami uczniów danej szkoły, klasy,
- ✓ opisanie i modyfikowanie przyjętych przez nauczycieli metod nauczania.

Material 2.

Konteksty procesu dydaktycznego

Indywidualne (uczeń)	Środowiskowe	Pedagogiczne (Szkolne)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ wiek, płeć, inteligencja ✓ rozwój biologiczny ✓ sprawność psychoruchowa ✓ stan zdrowia ✓ potrzeby psychiczne ✓ typ układu nerwowego (temperament) ✓ neurotyczność ✓ dyspozycje motywacyjne ✓ uzdolnienia ogólne i kierunkowe ✓ postawy ✓ doświadczenia własne ✓ długość kariery edukacyjnej ✓ osobiste zainteresowania ✓ pomoc w nauce, korepetycje ✓ uczestnictwo w kulturze ✓ czas przeznaczony na pracę domową ✓ aspiracje własne ✓ stosunek do przedmiotu, nauczyciela, szkoły ✓ poczucie własnej wartości 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ współdziałanie rodziców ze szkołą ✓ zróżnicowanie pod względem środowiska zamieszkania ✓ wykształcenie rodziców ✓ kwalifikacje zawodowe rodziców i wykonywane zawody ✓ funkcjonowanie systemu rodzinnego ✓ zachowania opiekuńczo-wychowawcze rodziców wobec dzieci ✓ warunki pracy domowej ucznia ✓ pomoc i zachęta do nauki przez domowników ✓ wyposażenie w przedmioty ułatwiające dostęp do kultury, książki i gazety w domu ✓ wielkość rodziny, dzietność rodziny ✓ sytuacja finansowa ✓ środowisko rówieśnicze ✓ tradycje społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ staż, wiek, płeć, wykształcenie nauczycieli ✓ kompetencje nauczycieli ✓ pracowitość nauczycieli ✓ postawy i oczekiwania nauczycieli ✓ stosunek nauczycieli do uczniów i prowadzonych zajęć ✓ integracja rady pedagogicznej w celu realizacji celów i zadań szkoły ✓ szkolny system oceniania ✓ szkolny zestaw programów nauczania, stosowane podręczniki ✓ wyposażenie dydaktyczne szkoły ✓ plan i rozkład zajęć dydaktycznych ✓ organizacja zajęć lekcyjnych i pracy domowej ucznia ✓ oferta zajęć pozalekcyjnych ✓ nieobecności nauczycieli i organizacja zastępstw ✓ itp. – indywidualnie dla szkoły

Material 3.

Analiza wyników uczniów¹ jako wstęp do diagnozy edukacyjnej

1. Analiza sposobu rozumowania w przypadku zadań zamkniętych na podstawie wybieralności (atrakcyjności) proponowanych odpowiedzi.

Zadanie 14. (0-1)		
Dla osoby mówiącej w tekście wspomniany okres dzieciństwa jest czasem		
Proponowane odpowiedzi	Procent uczniów	Przyczyny atrakcyjności Udzielanie odpowiedzi na podstawie:
A. nauki i błędzenia.	8	- własnych doświadczeń, - wyobrażeń osób dorosłych o czasach dzieciństwa, - brak odniesienia do tekstu.
B. podróżowania i marzenia.	27	- własnych wyobrażeń o czasach dzieciństwa, - błędnego fragmentu tekstu (tylko 2 wersy: <i>Kraje dzieciństwa – gdzie człowiek po świecie Biegł jak po łące...</i>) - błędnego zrozumienia niepełnego fragmentu sensów ukrytych.
C. bezpieczeństwa i bez troski.	62	
D. zagrożenia i obowiązku.	3	- własnych doświadczeń i wyobrażeń o czasach dzieciństwa.
Sprawdzana umiejętność: czytanie tekstu na poziomie przenośnym		
Zdiagnozowane problemy: - wybór odpowiedniego fragmentu tekstu (wyznaczenie granic tekstu umożliwiających udzielenie odpowiedzi) – ukierunkowana analiza tekstu, - rozumienie sensów ukrytych na podstawie analizy fragmentu tekstu – bariera semantyczna, - wykorzystywanie umiejętności, a nie wiedzy intuicywnej do rozwiązywania zadań, - problemy emocjonalne wynikające z wieku dojrzewania lub relacji rodzinnych (wybieralność odpowiedzi D) – aspekt wychowawczy edukacji		

¹ W niniejszym fragmencie opracowania wykorzystano wyniki uzyskane po standaryzacji zadań zamieszczonych w zestawie *Szczęśliwe chwile, szczęśliwe czasy*. Badanie przeprowadzono na grupie 328 uczniów z różnych szkół znajdujących się na terenie działalności OKE w Krakowie .

2. Rola sytuacji zadaniowej w diagnozowaniu potrzeb edukacyjnych.

Zadanie 21. (0-1)

Odwołując się do wiadomości z dziejów Polski, wpisz do tabeli wydarzenie historyczne potwierdzające argument autora tekstu III.

Teza: <i>Wiek dziesiąty ludzko był podobny do dwudziestego.</i>		
argument (...) <i>wreszcie w roku tysięcznym: wejście do Europy.</i>	Wydarzenie z X wieku potwierdzające argument autora	Wydarzenie z XX wieku potwierdzające argument autora

Łatwość zadania: 0,34 – **zadanie trudne.**

Zadanie 22. (0-1)

Zamaluj na osi czasu wiek, który autor tekstu III określił jako *wiek reform – udanych i o dość stabilnym charakterze,*

IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXI	
----	---	----	-----	------	-----	----	-----	------	-------	-----	----	-----	--

Łatwość zadania: 0,71 – **zadanie łatwe.**

Analiza sytuacji zadaniowej	
Zadanie 21.	Zadanie 22.
<ul style="list-style-type: none"> - odczytanie sensu danych zawartych w przedstawieniu rozumowania autora (teza, argument), - uporządkowanie wiadomości z dziejów Polski wokół właściwej daty – rok 1000. - kojarzenie zgromadzonych informacji: treść argumentu – konkretny przykład. 	<ul style="list-style-type: none"> - odszukanie przytoczonego fragmentu tekstu, - uzyskanie danych stanowiących punkt zaczepienia: data 1330, - zamiana daty na wiek, - zaznaczenie wieku na osi czasu.
Sprawdzana umiejętność: dostrzeganie kontekstu historycznego	
<p>Wniosek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uczniowie lepiej radzą sobie z utrwalanymi umiejętnościami, ponieważ znany jest im kontekst wykorzystania posiadanych wiadomości. <p>Zdiagnozowany problem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystanie posiadanych wiadomości w nowych kontekstach (nieznanych uczniom sytuacjach zadaniowych). 	

3. Rola zagadnień związanych z kulturą języka w udzielaniu odpowiedzi przez uczniów.

Zadanie 24. (0-1)

Przekształć wypowiedź: *Od tej pory Polska nieustannie szła do przodu* tak, aby zastąpić podkreślony zwrot potoczny – oficjalnym.

A. Zmiana znaczenia wypowiedzi poprzez użycie innego zwrotu:

Przykłady odpowiedzi uczniów:

Od tej pory Polska nieustannie brnęła do dobrobytu.

Od tej pory Polska nieustannie zwiększała swoją dobrą opinię.

B. Brak zrozumienia sensu wypowiedzi – mechaniczne wykonanie polecenia:

Przykłady odpowiedzi uczniów:

Od tej pory Polska nieustannie kroczyła przed siebie.

Od tej pory Polska nieustannie podążała naprzód.

Zdiagnozowane problemy:

- brak zrozumienia krótkiego fragmentu tekstu (przytoczonego zdania).
- brak zrozumienia związku wyrazowego.
- brak umiejętności określenia zależności między znaczeniami poszczególnych elementów wypowiedzenia.

ROZDZIAŁ IV

OPRACOWANIE PROGRAMU NAPRAWCZEGO

Zespół nauczycieli uczący w danym oddziale opracowuje program naprawczy stosowny do uzyskanych wyników:

- ✓ adresowany do całej klasy,
- ✓ adresowany do indywidualnego ucznia.

Zespół nauczycieli podejmuje określone działania w zakresie projektowania zajęć dla uczniów:

- ✓ dobór odpowiednich treści kształcenia,
- ✓ dobór odpowiednich form ćwiczeniowych.

Program naprawczy powinien zawierać:

- ✓ cele,
- ✓ materiał kształcenia,
- ✓ informacje o sposobach osiągnięcia celów,
- ✓ wskazówki i pomoce dydaktyczne,
- ✓ formy oceniania osiągnięć, harmonogram działań,
- ✓ wykaz osób odpowiedzialnych za jego realizację,
- ✓ procedurę ewaluacji.

BIBLIOGRAFIA

- Bolesław Niemiecko, *Ocenianie szkolne bez tajemnic*, Warszawa 2002
- Henryk Szaleniec, *Jak komunikować uczniom wyniki egzaminów*, WSiP, Warszawa 2004
- Teresa Chrostowska, Tadeusz Mosiek, *O egzaminie gimnazjalnym*, MEN, Warszawa 2001
- Grażyna Gałka – Ziółkowska, Sławomir Ziemicki, *O ocenianiu*, MEN, Warszawa 1999
- *Holistyczne i analityczne metody diagnostyki edukacyjnej. Perspektywy informatyczne egzaminów szkolnych*, pod red. Bolesława Niemierki i Grażyny Szyling, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2005
- Henryk Szaleniec, Maria Krystyna Szmigiel, *Egzaminy zewnętrzne. Podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie oceniania zewnętrznego*, Wydawnictwo «Zamiast Korepetycji», Kraków 2001
- Jerzy Chodnicki, Marek Grondas, Andrzej Kołodziejczyk, Jacek Królikowski, *Ocenianie. Materiały szkoleniowe dla rad pedagogicznych*, CODN, Warszawa 1999
- Małgorzata Boba, Maria Michłowicz, *Propozycja wykorzystania analizy jakościowej wyników egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej w planowaniu procesu dydaktycznego*, [w:] *Dwa rodzaje oceniania szkolnego. Ocenianie wewnątrzszkolne i zewnętrzne a jakość pracy szkoły*, Katowice 2002
- „Biuletyn Badawczy nr 1”, CKE, 2004

OBUDOWA ARKUSZA A1

Opis próbnego zestawu zadań z zakresu przedmiotów humanistycznych GH-A1 *Szczęśliwe chwile, szczęśliwe czasy*

Zestaw zadań z zakresu przedmiotów humanistycznych skonstruowany wokół tematu *Szczęśliwe chwile, szczęśliwe czasy* ma na celu sprawdzenie opanowania umiejętności i wiadomości – opisanych w standardach wymagań egzaminacyjnych i podstawie programowej dla uczniów gimnazjum.

Podstawę tworzenia zadań stanowią spójne z motywem przewodnim arkusza teksty kultury: tekst publicystyczny, fragment epepei, fragment ankiety opracowanej na podstawie artykułu prasowego, obraz M. Chagalla oraz zbiór historycznych map konturowych.

Zadania rozszerzonej odpowiedzi wymagają napisania dedykacji, ogłoszenia w imieniu szkolnego Koła Filozofów i zredagowania rozprawki.

Zestaw próbnego testu zawiera 29 zadań, wśród których jest 20 zadań wyboru wielokrotnego oraz 9 zadań wymagających od ucznia samodzielnego formułowania odpowiedzi.

Przyporządkowanie zadań i punktów do obszarów standardów wymagań egzaminacyjnych przedstawia poniższa tabela.

Obszar standardów	Liczba punktów	Waga w %	Numery zadań
Czytanie i odbiór tekstów kultury	25	50	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26,
Tworzenie własnego tekstu	25	50	24, 27, 28, 29.

W obszarze **czytanie i odbiór tekstów kultury** próbny zestaw sprawdza następujące umiejętności i wiadomości:

- czytanie tekstów kultury na poziomie dosłownym i przenośnym,
- interpretowanie tekstów kultury,
- wyszukiwanie informacji zawartych w różnych tekstach kultury,
- dostrzeganie środków wyrazu i określanie ich funkcji,
- odnajdywanie związków przyczynowo-skutkowych,
- dostrzeganie i analizowanie kontekstów niezbędnych do interpretacji tekstów kultury.

W obszarze **tworzenie własnego tekstu** test sprawdza następujące umiejętności i wiadomości:

- tworzenie tekstu na zadany temat,
- przekształcanie tekstu,
- porządkowanie informacji na wskazany temat,
- formułowanie wniosków z rozważań,
- redagowanie różnych form wypowiedzi (dedykacji, ogłoszenia, rozprawki),
- formułowanie argumentów,
- dostosowanie stylu do sytuacji komunikacyjnej i formy wypowiedzi,
- zachowanie spójności i logiczności tekstu,
- przestrzeganie zasad organizacji tekstu,
- zachowanie poprawności leksykalnej, frazeologicznej i składniowej oraz ortograficznej i interpunkcyjnej..

KARTOTEKA TESTU *Szczęśliwe chwile, szczęśliwe czasy*

I Czytanie i odbiór tekstów kultury

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność	Forma zadania	Punktacja
	Uczeń:	Uczeń:		
1.	<i>dostrzega kontekst – filozoficzny (I/6)</i>	<i>rozpoznaje cechę pytania występującego w tekście</i>	WW	0–1
2.	<i>wyszukuje informacje (I/3)</i>	<i>wyszukuje informacje z tekstu oraz przypisu</i>	WW	0–1
3.	<i>czyta tekst na poziomie dosłownym (I/1)</i>	<i>wskazuje opinię o podobnym znaczeniu</i>	WW	0–1
4.	<i>czyta tekst na poziomie dosłownym (I/1)</i>	<i>rozpoznaje sens informacji zawartej w wypowiedzi jednej z ankietowanych osób</i>	WW	0–1
5.	<i>czyta tekst na poziomie dosłownym (I/1)</i>	<i>rozpoznaje znaczenie wyrazu użytego w wypowiedzi ankietowanej osoby</i>	WW	0–1
6.	<i>interpretuje tekst (I/2)</i>	<i>nazywa postawę scharakteryzowaną we fragmencie ankiety</i>	WW	0–1
7.	<i>czyta tekst na poziomie metaforycznym (I/1)</i>	<i>wskazuje powiedzenie metaforycznie oddające sens wypowiedzi osób ankietowanych</i>	WW	0–1
8.	<i>czyta tekst na poziomie dosłownym (I/1)</i>	<i>rozpoznaje sens fragmentu wypowiedzi</i>	WW	0–1
9.	<i>interpretuje tekst (I/2)</i>	<i>wskazuje cechę wypowiedzi osób ankietowanych</i>	WW	0–1
10.	<i>dostrzega środki wyrazu (I/4)</i>	<i>dostrzega element kompozycji obrazu o określonej funkcji</i>	WW	0–1
11.	<i>czyta teksty na poziomie dosłownym (I/1)</i>	<i>wskazuje kierunek artystyczny na podstawie definicji i treści obrazu</i>	WW	0–1
12.	<i>dostrzega środki wyrazu (I/4)</i>	<i>dostrzega sposób przedstawiania rzeczywistości charakterystyczny dla nowoczesnych form malarskich</i>	WW	0–1
13.	<i>dostrzega kontekst – historyczny (I/6)</i>	<i>wskazuje wydarzenie historyczne niezbędne do zrozumienia fragmentu epepei</i>	WW	0–1
14.	<i>czyta tekst na poziomie metaforycznym (I/1)</i>	<i>rozpoznaje cechy czasów opisanych we fragmencie epepei</i>	WW	0–1
15.	<i>dostrzega środki wyrazu (I/4)</i>	<i>wskazuje porównanie</i>	WW	0–1
16.	<i>określa funkcję środków wyrazu (I/4)</i>	<i>rozpoznaje środki wyrazu z uwzględnieniem ich funkcji</i>	WW	0–1
17.	<i>interpretuje tekst (I/2)</i>	<i>charakteryzuje nadawcę wypowiedzi we fragmencie epepei</i>	WW	0–1
18.	<i>odnajduje związki przyczynowo-skutkowe (I/5)</i>	<i>dostrzega zależności przyczynowo-skutkowe opisane przez autora tekstu</i>	WW	0–1
19.	<i>dostrzega środki wyrazu (I/4)</i>	<i>dostrzega formę gramatyczną służącą wyrażeniu intencji nadawcy</i>	WW	0–1
20.	<i>interpretuje tekst (2)</i>	<i>rozpoznaje intencje nadawcy</i>	WW	0–1

21.	<i>dostrzega konteksty – historyczny (I/6)</i>	<i>podaje wydarzenie historyczne potwierdzające argument autora tekstu publicystycznego</i>	KO	0–1
22.	<i>dostrzega kontekst historyczny (I/6)</i>	<i>zaznacza na osi czasu wiek, o którym mowa we fragmencie tekstu publicystycznego</i>	KO	0–1
23.	<i>wyszukuje informacje z tekstu (I/3)</i>	<i>wyszukuje informacje z tekstu publicystycznego</i>	KO	0–1
25.	<i>czyta tekst (I/1)</i>	<i>czyta mapy konturowe</i>	KO	0–1
26.	<i>czyta tekst na poziomie przenośnym (I/1)</i>	<i>wyjaśnia elementy obrazu metaforycznego we fragmencie epopei</i>	KO	0–1

II obszar standardów – tworzenie własnego tekstu

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność	Forma zadania	Punktacja
	Uczeń:	Uczeń:		
24.	<i>przekształca stylistycznie tekst (II/7)</i>	<i>zastępuje potoczny zwrot oficjalnym z zachowaniem sensu wypowiedzi</i>	KO	0–1
27.	<i>- tworzy tekst na zadany temat (II/4) - buduje tekst poprawny pod względem językowym (II/1) - buduje tekst poprawny pod względem językowym (II/1)</i>	<i>- tworzy dedykację dla koleżanki/kolegi z okazji szczęśliwego wydarzenia, - operuje strukturami gramatycznymi odpowiednio do sytuacji i kontekstu, - przestrzega zasad pisowni</i>	KO	0–3
28.	<i>redaguje ogłoszenie</i>		RO	0–5
28.1	<i>tworzy ogłoszenie (II/1)</i>	<i>zachowuje wyróżniki formy wypowiedzi</i>		
28.2	<i>dostosowuje wypowiedź do sytuacji komunikacyjnej (II/3)</i>	<i>tworzy tekst o charakterze informacyjnym</i>		
28.3	<i>stosuje zasady organizacji tekstu (II/4)</i>	<i>dostosowuje układ graficzny do treści wypowiedzi</i>		
28.4	<i>buduje wypowiedź poprawną pod względem językowym (II/1)</i>	<i>zachowuje poprawność językową</i>		
28.5	<i>buduje wypowiedź poprawną pod względem językowym (II/1)</i>	<i>przestrzega reguł ortograficznych i interpunkcyjnych</i>		
29.	<i>redaguje rozprawkę</i>		RO	0–16

29. 1a	wypowiada się na temat sytuacji problemowej (II/9)	formułuje tezę lub hipotezę		
29. 1b	porządkuje informacje (II/6)	selekcjonuje informacje		
29. 1c	formułuje argument (II/5)	buduje uzasadnienie		
29. 1d	formułuje argument (II/5)	buduje uzasadnienie		
29. 1e	formułuje wnioski (II/9)	formułuje wnioski lub podsumowuje rozważania		
29. 2	stosuje zasady kompozycji tekstu (II/4)	tworzy tekst o trójdzielnej kompozycji		
29. 3	stosuje zasady kompozycji tekstu (II/4)	dostosowuje układ graficzny do treści wypowiedzi		
29. 4	tworzy tekst spójny (II/4)	łączy treści poszczególnych części wypowiedzi		
29. 5	tworzy tekst spójny pod względem logicznym (II/4)	przeprowadza konsekwentne rozumowanie		
29. 6	buduje wypowiedź poprawną pod względem językowym (II/1)	trafnie dobiera środki językowe		
29. 7	buduje wypowiedź poprawną pod względem językowym (II/1)	poprawnie stosuje słownictwo pod względem znaczeniowym, fleksyjnym i słotwórczym		
29. 8	buduje wypowiedź poprawną pod względem językowym (II/1)	buduje wypowiedź poprawną pod względem frazeologicznym i składniowym		
29. 9	dostosowuje wypowiedź do sytuacji komunikacyjnej (II/3)	stosuje słownictwo oceniające i argumentacyjne		
29. 10	buduje wypowiedź poprawną pod względem językowym (II/1)	przestrzega reguł interpunkcyjnych		
29. 11	buduje wypowiedź poprawną pod względem językowym (II/1)	przestrzega reguł ortograficznych		

Klucz odpowiedzi i schemat punktowania arkusza

Szczęśliwe chwile, szczęśliwe czasy

Klucz odpowiedzi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
C	C	D	A	A	B	C	C	B	D	B	B	D	C	A	B	D	D	A	A

Schemat punktowania do zadań otwartych krótkiej odpowiedzi

Jeśli w zadaniach punktowanych 0-1 wśród odpowiedzi poprawnych pojawiają się odpowiedzi niepoprawne uczeń otrzymuje 0 pkt za zadanie.

Zadanie 21. (0-1)		
<i>Odpowiedź poprawna</i>	<i>Punktacja</i>	<i>Zasady przyznawania punktów</i>
Zjazd w Gnieźnie Odpowiedzi dopuszczalne: pielgrzymka Ottona III do grobu św. Wojciecha, przyjazd Ottona III do Polski	1	1 pkt. przyznaje się za podanie wydarzenia historycznego potwierdzającego argument autora wypowiedzi
Odpowiedź niedopuszczalna		
chrzest Polski, koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski, bitwa pod Cedynią	0	0 pkt. przyznaje się za podanie wydarzenia, które nie potwierdza argumentu autora wypowiedzi
Zadanie 22. (0-1)		
<i>Odpowiedź poprawna</i>	<i>Punktacja</i>	<i>Zasady przyznawania punktów</i>
XIV	1	1 pkt. przyznaje się za zaznaczenie odpowiedniego wieku na osi czasu
Odpowiedź niedopuszczalna		
XII, XV...	0	0 pkt. przyznaje się za zaznaczenie wieku innego niż XIV

Zadanie 23. (0-1)		
<i>Odpowiedź poprawna</i>	<i>Punktacja</i>	<i>Zasady przyznawania punktów</i>
<p>„Był to zarazem czas budowania naszego parlamentaryzmu i naszego znaczenia w gospodarce Europy”</p> <p>„Polska jagiellońska była gospodarce europejskiej potrzebna”,</p> <p>„dynastia kierująca moją ojczyzną panuje również na Litwie, w Czechach, na Węgrzech, włada Pomorzem Gdańskim...”</p> <p>„Witano by mnie wtedy na dworach panów europejskich z największą rewerencją, bo widziano by we mnie przedstawiciela jagiellońskiego Commonwealthu...”</p>	1	<p>1 pkt. przyznaje się za wypisanie 3 różnych argumentów</p> <p>Uwaga! Uczeń może podać argumenty własnymi słowami pod warunkiem, że oddają one sens wypowiedzi autora</p>
Odpowiedź niedopuszczalna		
<p>Np. Witano by mnie wtedy na dworach z największą rewerencją. Dynastia Jagiellonów panowała w całej Europie.</p>	0	<p>0 pkt. przyznaje się za: – wypisanie fragmentów niebędących argumentami – podanie własnymi słowami informacji nieoddających sensu wypowiedzi autora</p>
Zadanie 24. (0-1)		
<i>Odpowiedź poprawna</i>	<i>Punktacja</i>	<i>Zasady przyznawania punktów</i>
<p>Np. Od tej pory Polska nieustannie rozwijała się. Od tej pory Polska nieustannie umacniała się. Odpowiedź dopuszczalna: ”Szła do przodu” – bardzo szybko rozwijała się</p>	1	<p>1 pkt. przyznaje się za przekształcenie stylistyczne tekstu: zastąpienie potocznego zwrotu oficjalnym oddającym sens wypowiedzi autora</p>
Odpowiedź niedopuszczalna		
<p>Np. Polska od tej pory będzie nieustannie szła do przodu. Od tej pory Polska nieustannie podążała naprzód Od tej pory Polska nieustannie zmieniała się.</p>	0	<p>0 pkt. przyznaje się za: – brak zastąpienia zwrotu potocznego oficjalnym – zastąpienie zwrotu potocznego oficjalnym zmieniającym sens wypowiedzi autora</p>

Zadanie 25. (0-1)		
<i>Odpowiedź poprawna</i>	<i>Punktacja</i>	<i>Zasady przyznawania punktów</i>
Po II wojnie światowej (współczesnych), Kazimierza Wielkiego, XV w.	1	1 pkt. przyznaje się za uzupełnienie luk odpowiednimi informacjami z map konturowych.
Odpowiedź niedopuszczalna		
Np. Z dalszego okresu, Kazimierza Wielkiego, XIV w...	0	0 pkt. za uzupełnienie tekstu informacjami niewynikającymi z map.
Zadanie 26. (0-1)		
<i>Odpowiedź poprawna</i>	<i>Punktacja</i>	<i>Zasady przyznawania punktów</i>
Np. Kwiecie miłe i piękne – przyjemność, zabawa, zachwyty, euforia, szczęście, bohater przeżywał miłe i spokojne chwile..., Kwiecie jadowite – zło, zagrożenie, niebezpieczeństwo, brzydota, bohater przeżywał złe chwile...,	1	1 pkt przyznaje się za wyjaśnienie znaczenia poszczególnych elementów obrazu, dopuszcza się także opisowe wyjaśnienie znaczenia poszczególnych elementów obrazu
Odpowiedź niedopuszczalna		
Np. Kwiecie miłe i piękne – ukochana ojczyzna, możliwość lepszego życia, Kwiecie jadowite – brak tolerancji, niebezpieczeństwo czyhające na Polaków ,	0	0 pkt. przyznaje się za wyjaśnienie sprzeczne z wymową przytoczonego fragmentu.

Zadanie 27. (0-3)

KRYTERIA OCENY DEDYKACJI			
lp.	kryterium	punktacja	zasady przydzielania punktów
1.	Realizacja tematu.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za wskazanie adresata, nadawcy, określenie miejsca, czasu (wystarczy rok) oraz celu (z jakiej okazji?) i przyczyny (wskazanie cech książki lub adresata dedykacji).
4.	Poprawność językowa.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za poprawność frazeologiczną, fleksyjną, składniową.
5.	Poprawność zapisu.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za poprawność ortograficzną i interpunkcyjną.
Łącznie: 3 punkty			

KRYTERIA OCENY DEDYKACJI			
dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się			
lp.	kryterium	punktacja	zasady przydzielania punktów
1.	Realizacja tematu.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za wskazanie adresata, nadawcy, określenie miejsca, czasu (wystarczy rok) oraz celu (z jakiej okazji?) i przyczyny (wskazanie cech książki lub adresata dedykacji).
4.	Poprawność językowa.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za poprawność frazeologiczną, fleksyjną, składniową.
5.	Poprawność zapisu.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za poprawność ortograficzną i interpunkcyjną (dopuszcza się 1 błąd ortograficzny i 1 błąd interpunkcyjny).
Łącznie: 3 punkty			

Zadanie 28. (0-5)

KRYTERIA OCENY OGŁOSZENIA			
lp.	kryterium	punktacja	zasady przydzielania punktów
1.	Realizacja tematu.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za wskazanie nadawcy, celu, czasu i miejsca (dopuszcza się niedokładne określenie miejsca, np. brak podania numeru sali).
2.	Dostosowanie wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za dostosowanie wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej (przewaga informacji nad perswazją).
3.	Kompozycja wypowiedzi.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za odpowiedni dla ogłoszenia układ graficzny treści (wyróżniony adresat i nadawca).
4.	Poprawność językowa.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za poprawność językową (dopuszcza się 1 błąd).
5.	Poprawność zapisu.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za poprawność ortograficzną i interpunkcyjną (dopuszcza się po 1 błądzie).
Łącznie: 5 punktów			

KRYTERIA OCENY OGŁOSZENIA dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się			
lp.	kryterium	punktacja	zasady przydzielania punktów
1.	Realizacja tematu.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za wskazanie nadawcy, celu, czasu i miejsca (dopuszcza się niedokładne określenie miejsca, np. brak podania numeru sali).
2.	Dostosowanie wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za dostosowanie wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej (przewaga informacji nad perswazją).
3.	Kompozycja wypowiedzi.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za odpowiedni dla ogłoszenia układ graficzny treści (wyraźnie wyróżniony adresat i nadawca).
4.	Poprawność językowa.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za poprawność językową (dopuszcza się 1 błąd).
5.	Poprawność zapisu.	0 – 1	1 pkt przyznaje się za poprawność ortograficzną i interpunkcyjną (dopuszcza się 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne).
Łącznie: 5 punktów			

Zadanie 29. (0-16)

KRYTERIA OCENY ZADANIA ROZSZERZONEJ ODPOWIEDZI

Kryteria oceny		Liczba punktów
I TEMAT (0 – 5 pkt)*		
1.	a) sformułowanie tezy bądź hipotezy;	0 – 1
	b) przywołanie co najmniej dwóch różnych trafnych przykładów z zakresu kultury nauki lub życia społecznego;	0 – 1
	c) rozwinięcie jednego przykładu w celu uzasadnienia tezy lub dowiedzenia hipotezy;	0 – 1
	d) rozwinięcie drugiego przykładu w celu uzasadnienia tezy lub dowiedzenia hipotezy;	0 – 1
	e) wyprowadzenie wniosków z przeprowadzonej argumentacji lub podsumowanie rozważań	0 – 1
II KOMPOZYCJA (0 – 4 pkt)**		
2.	Tworzy tekst o trójdzielnej kompozycji.	0 – 1
3.	Układ graficzny dostosowany do treści wypowiedzi.	0 – 1
4.	Spójność wypowiedzi (powiązanie treści poszczególnych części wypowiedzi).	0 – 1
5.	Logika wywodu (nadanie informacjom określonego porządku, konsekwencja rozumowania).	0 – 1
III JĘZYK I STYL (0 – 4 pkt)**		
6.	W pracy trafnie dobierane są środki językowe (nie pojawiają się kolokwializmy, wieloznaczność, nieuzasadnione powtarzanie wyrazów – dopuszcza się 1 błąd).	0 – 1
7.	W pracy poprawnie stosowane jest słownictwo (pod względem znaczeniowym, fleksyjnym i słotwórczym – dopuszcza się 1 błąd).	0 – 1
8.	Praca jest poprawna pod względem frazeologicznym i składniowym – dopuszcza się 1 błąd.	0 – 1
9.	Styl dostosowany do wymaganej formy wypowiedzi (obecność słownictwa oceniającego i argumentacyjnego).	0 – 1
IV ZAPIS (0 – 3 pkt)**		
10.	Interpunkcja jest poprawna (dopuszcza się 3 błędy).	0 – 1
11.	Poprawność ortograficzna	0 bł. – 2 pkt 1 bł. – 1 pkt 2 bł. – 0 pkt
Razem		0 – 16

* Jeżeli praca ucznia jest niezgodna z tematem, uczeń otrzymuje 0 punktów za kryteria z zakresu realizacji tematu.

** Punktów z tych kategorii nie przyznaje się, jeżeli praca ucznia zajmuje mniej niż połowę wyznaczonego miejsca.

Zadanie 29. (0-16)**KRYTERIA OCENY ZADANIA ROZSZERZONEJ ODPOWIEDZI
dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się**

Kryteria oceny		Liczba punktów
I TEMAT (0 – 5 pkt)*		
1.	a) sformułowanie tezy bądź hipotezy;	0 – 1
	b) przywołanie co najmniej dwóch różnych trafnych przykładów z zakresu kultury nauki lub życia społecznego;	0 – 1
	c) rozwinięcie jednego przykładu w celu uzasadnienia tezy lub dowiedzenia hipotezy;	0 – 1
	d) rozwinięcie drugiego przykładu w celu uzasadnienia tezy lub dowiedzenia hipotezy;	0 – 1
	e) wyprowadzenie wniosków z przeprowadzonej argumentacji lub podsumowanie rozważań	0 – 1
II KOMPOZYCJA (0 – 4 pkt)**		
2.	Tworzy tekst o trójdzielnej kompozycji.	0 – 1
3.	Układ graficzny dostosowany do treści wypowiedzi.	0 – 1
4.	Spójność wypowiedzi (powiązanie treści poszczególnych części wypowiedzi).	0 – 1
5.	Logika wywodu (nadanie informacjom określonego porządku, konsekwencja rozumowania).	0 – 1
III JĘZYK I STYL (0 – 4 pkt)**		
6.	W pracy trafnie dobierane są środki językowe (nie pojawiają się kolokwializmy, wieloznaczność, nieuzasadnione powtarzanie wyrazów – dopuszcza się 1 błąd).	0 – 1
7.	W pracy poprawnie stosowane jest słownictwo (pod względem znaczeniowym, fleksyjnym i słotwórczym – dopuszcza się 1 błąd).	0 – 1
8.	Praca jest poprawna pod względem frazeologicznym i składniowym – dopuszcza się 1 błąd.	0 – 1
9.	Styl dostosowany do wymaganej formy wypowiedzi (obecność słownictwa oceniającego i argumentacyjnego).	0 – 1
IV ZAPIS (0 – 3 pkt)**		
10.	Interpunkcja jest poprawna (dopuszcza się 4 błędy).	0 – 1
11.	Poprawność ortograficzna (dopuszczalne 4 błędy).	0 – 1
12.	Zapis umożliwia komunikację.	0 – 1
Razem		0 – 16

* Jeżeli praca ucznia jest niezgodna z tematem, uczeń otrzymuje 0 punktów za kryteria z zakresu realizacji tematu.

** Punktów z tych kategorii nie przyznaje się, jeżeli praca ucznia zajmuje mniej niż połowę wyznaczonego miejsca.